

ĐỀ XUẤT QUY TRÌNH XÂY DỰNG KHO HỌC LIỆU SỐ TRONG DẠY HỌC PHÂN MÔN LỊCH SỬ 8 Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ

Trần Thu Trang, Nguyễn Thị Thanh Thúy
Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Trước yêu cầu chuyển đổi số trong giáo dục và định hướng phát triển năng lực học sinh, đặc biệt là năng lực số và năng lực tự học, việc đề xuất xây dựng kho học liệu số cho môn Lịch sử ở trường trung học cơ sở trở nên cấp thiết. Thực tiễn dạy học Lịch sử nói chung, dạy học Lịch sử lớp 8 cho thấy học liệu còn đơn điệu, giáo viên thiếu một không gian số tập trung, trong khi học sinh có nhu cầu tiếp cận kiến thức bằng nhiều hình thức trực quan, tương tác hơn. Bài viết này sẽ tập trung đề xuất quy trình xây dựng Kho học liệu số, việc vận dụng quy trình này trong thiết kế và xây dựng website “Kho học liệu số 8” với hệ thống tư liệu số hoá đa dạng sẽ không chỉ hỗ trợ học sinh trong quá trình học tập, mà còn góp phần nâng cao hứng thú, phát triển năng lực tự học, kỹ năng sử dụng công nghệ số của học sinh THCS.

Từ khóa: Chuyển đổi số giáo dục; dạy học Lịch sử 8; kho học liệu số; quy trình xây dựng; trung học cơ sở.

Nhận bài ngày 10.11.2025; gửi phản biện, chỉnh sửa, duyệt đăng ngày 30.12.2025

Liên hệ tác giả: Nguyễn Thị Thanh Thúy; Email: thuyntt@daihocthudo.edu.vn

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh thế giới đang phát triển trong cách mạng công nghiệp 4.0, sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin và tiến trình số hóa đã tạo ra những thay đổi sâu sắc trên nhiều lĩnh vực, trong đó bao gồm cả nền giáo dục. Việc ứng dụng công nghệ số không chỉ là xu thế tất yếu mà còn trở thành yêu cầu cấp thiết nhằm đổi mới phương pháp dạy học, nâng cao hiệu quả và chất lượng giáo dục. Tại Việt Nam, với sự tác động của bối cảnh thế giới và với tinh thần phát triển “*Kỷ nguyên mới, kỷ nguyên vươn mình của dân tộc*” mà Tổng bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam là Tô Lâm đề ra, để tiến đến kỷ nguyên phát triển giàu mạnh, chuyển đổi số là một trong bảy định hướng chiến lược đưa đất nước bước vào kỷ nguyên vươn mình của dân tộc. Theo định hướng trên, Bộ Chính trị đã nghiên cứu và ban hành Nghị quyết số 57 về “*Đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia*”. Điều đó đã đặt ra yêu cầu nền giáo dục phải không ngừng đổi mới, thích ứng với sự phát triển của khoa học – công nghệ. Kế hoạch số 953/ KH-BGDĐT về Kế hoạch “*Triển khai Phong trào thi đua “ Cả nước thi đua đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số ” và Phong trào “ Bình dân học vụ số ”*” của ngành Giáo dục và Đào tạo đã xuất hiện để đáp ứng yêu cầu của đất nước.

Đối với môn Lịch sử ở trường phổ thông, việc ứng dụng công nghệ số, đặc biệt là xây dựng kho học liệu số, không chỉ giúp đa dạng hóa nguồn tư liệu, hình thức trình bày, mà còn góp phần khơi dậy hứng thú học tập, phát huy năng lực tự học và tư duy phản biện của học sinh. Điều này đặc biệt quan trọng trong bối cảnh nội dung môn học vốn được xem là khô khan, khó tiếp cận đối với nhiều học sinh. Trong chương trình Lịch sử bậc Trung học cơ sở, lớp 8 giữ vai trò đặc biệt quan trọng bởi đây là giai đoạn học sinh tiếp cận với lịch sử cận đại thế giới và Việt Nam – một thời kì có nhiều biến động sâu sắc. Xuất phát từ những yêu cầu cấp thiết trên, cùng với định hướng đổi mới dạy học theo Chương trình Giáo dục phổ thông 2018, bài viết “Đề xuất quy trình xây dựng kho học liệu số trong dạy học phân môn Lịch sử 8 ở trường trung học cơ sở” sẽ cung cấp và đáp ứng được nhu cầu cấp thiết trong giáo dục.

2. NỘI DUNG

2.1. Tổng quan cơ sở lý luận và thực tiễn về học liệu số

2.1.1. Khái niệm

- *Học liệu*

Khái niệm “học liệu” không phải mới xuất hiện, song trong những năm gần đây, cùng với sự đổi

mới và phát triển mạnh mẽ của giáo dục, thuật ngữ này ngày càng trở nên phổ biến. Ở Việt Nam, “*học liệu là các phương tiện vật chất lưu giữ, mang hoặc phản ánh nội dung học tập, nghiên cứu. Học liệu có thể sử dụng dưới dạng truyền thống (tranh ảnh, ảnh dạng thẻ)*”[1]” (theo Khoản 2, Điều 2, Thông tư số 11/2018/TT-BGDĐT về tiêu chí xác định hàng hóa chuyên dùng phục vụ trực tiếp cho giáo dục).

Theo *Từ điển Greenwood* về giáo dục (*The Greenwood Dictionary of Education*), học liệu được hiểu là “*những phương tiện được sử dụng để hỗ trợ cho việc truyền đạt kiến thức hoặc phát triển kỹ năng. Ví dụ như sách giáo khoa, các nguồn tài liệu nghe nhìn, các chương trình máy tính và thiết bị thí nghiệm...*”[2]. Như vậy, học liệu chính là cầu nối giữa người dạy và người học, góp phần truyền đạt tri thức, hình thành kỹ năng và thúc đẩy hoạt động học tập đạt hiệu quả.

- Học liệu số

Trong bối cảnh Cách mạng công nghiệp 4.0 diễn ra mạnh mẽ trên phạm vi toàn thế giới, công nghệ thông tin được coi là “chìa khóa” thúc đẩy sự thay đổi, tạo ra diện mạo mới cho hầu hết các lĩnh vực của đời sống. Đặc biệt trong giáo dục, công nghệ thông tin đã làm xuất hiện nhiều phương thức và công cụ dạy học hiện đại, trong đó có sự phát triển của “học liệu điện tử” hãy còn gọi là “học liệu số”. Theo định nghĩa trên Wikipedia học liệu số được hiểu là : “*việc sử dụng các thiết bị công nghệ số để chuyển đổi các hình thức tài liệu dưới dạng truyền thống sang dạng số để thông tin có thể được xử lý, lưu trữ và truyền phát qua các thiết bị kỹ thuật số và trên mạng Internet*”.

Tựu chung lại, dựa trên các khái niệm, quan điểm được tổng hợp ở trên, ta có thể hiểu ngắn gọn khái niệm học liệu số như sau: Học liệu số là một phương tiện số hoá tất cả các tài liệu phục vụ cho giảng dạy và học tập trong quá trình giáo dục. Đối với hoạt động dạy học, học liệu số được coi là một trong những phương tiện trực quan để hỗ trợ quá trình học tập và giảng dạy theo mục tiêu, nội dung dạy học.

- Kho học liệu số trong dạy học lịch sử

Từ việc phân tích nghĩa học liệu, học liệu số như trên, tác giả đã vận dụng vào để hiểu được khái niệm kho học liệu số trong dạy học lịch sử. Tổng kết lại, ta có thể hiểu học liệu số (hay học liệu điện tử) trong dạy học lịch sử là hệ thống các tư liệu chứa thông tin về Lịch sử được số hoá theo ý đồ sư phạm của tác giả với nhiều hình thức đa dạng như văn bản, hình ảnh, âm thanh, video, đồ họa trực quan, trang web,... và được sử dụng theo một quy trình chặt chẽ hướng đến mục tiêu hỗ trợ giáo viên và học sinh trong quá trình giảng dạy và học tập. Hệ thống này sẽ được tác giả tập hợp vào một trang web học tập, người dạy và người học có thể đa dạng và linh hoạt hình thức dạy học.

2.1.2. Đặc trưng của học liệu số

Xét về bản chất, học liệu số (hay còn gọi là học liệu điện tử) vẫn là một loại phương tiện dạy học hiện đại, nhưng do được xây dựng trên nền tảng công nghệ thông tin nên học liệu điện tử mang những đặc điểm riêng biệt, khác hẳn với học liệu truyền thống. Về hình thức, học liệu số đã được số hóa và thể hiện dưới dạng đa phương tiện, thay vì chỉ dừng lại ở sách, tranh ảnh, hiện vật hay mô hình như các học liệu truyền thống.

Về chức năng, học liệu số có khả năng tương tác vượt trội so với học liệu in ấn truyền thống. Thông qua các nền tảng trực tuyến, học sinh có thể tự học và tự tiếp thu tri thức, hoặc cùng các bạn học sinh thực hiện nhiệm vụ học tập, thảo luận nhóm hay tạo ra sản phẩm,... dù không ở cùng một địa điểm.

Về nội dung, học liệu số có tính mở và khả năng cập nhật thông tin, nội dung học tập nhanh chóng. Khác với sách giáo khoa vốn chỉ được chỉnh sửa sau nhiều năm tái bản, học liệu điện tử có thể bổ sung những phát hiện, nghiên cứu mới của khoa học lịch sử gần như ngay lập tức. Học sinh từ đó cũng có thể nhanh chóng tiếp nhận tri thức, mở rộng thông tin cho bản thân để bổ trợ cho nội dung kiến thức trong sách giáo khoa.

Tuy nhiên, việc khai thác học liệu số cần có những nguyên tắc sử dụng phù hợp. Thứ nhất, giáo viên không nên lạm dụng hiệu ứng hình ảnh, âm thanh để tránh làm học sinh phân tán chú ý; thứ hai giáo viên và học sinh mỗi khi sử dụng cần đối chiếu nhiều nguồn để đảm bảo tính chính xác của tư liệu, nhất là học liệu lấy từ Internet; Cuối cùng, trong quá trình giảng dạy và học tập cần đồng thời nên kết hợp linh hoạt giữa học liệu số và học liệu truyền thống để phù hợp với điều kiện cơ sở vật chất cũng như đặc điểm của từng đối tượng học sinh khác nhau.

2.1.3. Phân loại học liệu số

Học liệu số có nhiều dạng khác nhau, để nâng cao hiệu quả trong quá trình sử dụng, ta có thể phân chia thành nhiều loại khác nhau dựa trên các tiêu chí như phân loại theo nội dung học liệu, phân loại

theo hình thức, theo mục đích sử dụng, ... Với các tiêu chí trên, tác giả đã dựa vào định dạng để phân chia thành năm loại.

Loại đầu tiên là định dạng văn bản, là những thông tin thành văn (tư liệu gốc, bài viết, tài liệu tham khảo, giáo trình,...) có liên quan tới các mốc thời gian, sự kiện, nhân vật lịch sử, phiếu học tập, các chỉ dẫn, gợi ý trả lời câu hỏi để hướng dẫn học sinh tìm cách giải quyết vấn đề.

Loại tiếp theo là định dạng hình ảnh (kênh hình) là những hình ảnh tư liệu lịch sử, ảnh chụp từ các hiện vật lịch sử (công cụ lao động, vũ khí, hoa văn...). Tranh có thể là tranh đương thời hoặc tranh nghệ thuật phản ánh nội dung lịch sử, cũng có thể là tranh ảnh được xây dựng lại dựa trên sự hỗ trợ của công nghệ và tư liệu lịch sử (graphic images), tranh ảnh động (animation); sơ đồ kiến thức (organizer graphic)....

Loại thứ ba là âm thanh và phim tư liệu sẽ bao gồm các đoạn phim tư liệu, các đoạn nhạc, đoạn thuyết minh, ghi âm là nguồn học liệu có tính trực quan cao, nội dung phong phú và có sự gắn kết chặt chẽ giữa âm thanh và kênh hình.

Loại thứ tư là định dạng mô phỏng, tương tác: gồm phim hoạt hình lịch sử, phim đồ họa, trò chơi tương tác, tour du lịch ảo,... Với khả năng tương tác vượt trội, hệ thống học liệu số này là một điểm nhấn của việc ứng dụng công nghệ thông tin làm tăng hứng thú học tập của HS, và làm cho quá trình dạy học trở nên thú vị, kiến thức lịch sử “sống động” hơn.

Loại cuối cùng là hỗn hợp, tức là bao gồm hết tất cả những định dạng học liệu số nói trên, phổ biến hiện tại dưới hình thức là trang web, bài giảng điện tử, sách điện tử (e-book),... Trang web học tập là phương tiện chính cung cấp thông tin trên Internet bao gồm tổ hợp các định dạng học liệu số khác nhau, được đại diện bởi một địa chỉ IP (Internet Protocol - giao thức Internet). Chính điều này tạo nên tính đa phương tiện của kho học liệu số giúp hỗ trợ tự động hóa quá trình dạy học hoặc tham gia một số công đoạn trong quá trình dạy học trong môi trường trực tuyến (online).

2.1.4. Thực tiễn một số kho học liệu số về giáo dục Lịch sử hiện nay

Trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục, các kho học liệu điện tử ở Việt Nam đang ngày càng được quan tâm xây dựng và phát triển, trở thành một trong những nguồn lực quan trọng hỗ trợ nâng cao chất lượng dạy học nói chung và dạy học Lịch sử nói riêng. Với đề tài nghiên cứu này, tác giả phân loại website giáo dục lịch sử theo mục đích sử dụng, có những loại kho học liệu số giáo dục lịch sử cụ thể như sau: Phục vụ và nghiên cứu học thuật Phục vụ dạy và học lịch sử.

Một số kho học liệu số tiêu biểu có thể kể đến như: Trung tâm Lưu trữ Quốc gia, nơi lưu giữ và cung cấp quyền truy cập vào các tài liệu lịch sử chính thức, bao gồm sắc chỉ, văn bản hành chính và các tài liệu quý giá khác liên quan đến các thời kỳ lịch sử Việt Nam. Bên cạnh đó, Tạp chí Lịch sử Quân sự là nguồn tài liệu quan trọng, tập trung vào các nghiên cứu về lịch sử quân sự, chiến lược và các sự kiện quân sự nổi bật qua các thời kỳ.

Hiện nay, kho học liệu số phục vụ dạy và học lịch sử tại Việt Nam đang ngày càng đa dạng và phong phú, trở thành những công cụ hữu ích được đông đảo học sinh và giáo viên sử dụng. Những nền tảng này không chỉ giúp người học tiếp cận kiến thức một cách dễ dàng, mà còn tạo điều kiện để họ trải nghiệm những phương pháp học tập hiện đại, hiệu quả và thú vị hơn. Trong số các kho học liệu số nổi bật, HOCMAI.vn, VietJack, Loigiaihay, Hoc247.net,... không chỉ cung cấp bài giảng mà còn tích hợp nhiều tính năng bổ ích như diễn đàn thảo luận, video học tập, và hệ thống kiểm tra trực tuyến, mang lại trải nghiệm học tập toàn diện.

Nhìn từ góc độ lý luận dạy học, các kho học liệu số về Lịch sử đã và đang góp phần quan trọng vào việc giáo dục nhận thức lịch sử cho cộng đồng: nền tảng học liệu số không chỉ cung cấp tài liệu và thông tin một cách thuận tiện, mà thông qua các hoạt động tương tác, thảo luận, bài tập trực tuyến... còn có khả năng nuôi dưỡng hứng thú, bồi dưỡng thái độ trân trọng quá khứ và khơi gợi niềm say mê đối với môn Lịch sử.

2.2. Đề xuất quy trình xây dựng kho học liệu số

2.2.1. Tổng quan nội dung chương trình Lịch sử lớp 8

Căn cứ vào chương trình giáo dục phổ thông môn Lịch sử và Địa lý cấp Trung học cơ sở ban hành năm 2018, phân môn Lịch sử là môn học bắt buộc, được dạy từ lớp 6 đến lớp 9. Trong đó, chương trình Lịch sử lớp 8 có vị trí bản lề, học sinh sẽ được tìm hiểu lịch sử cận hiện đại, những kiến thức này chính là nền tảng trực tiếp để học sinh hiểu được lịch sử Việt Nam và lịch sử thế giới ở giai đoạn hiện đại sau này. Nội dung cơ bản của chương trình Lịch sử lớp 8 được chia ra lịch sử Việt Nam và Lịch sử thế giới. Dưới đây là bảng khái quát nội dung và yêu cầu cần đạt mà tác giả đã khái quát lại dựa trên chương trình

Giáo dục phổ thông môn Lịch sử và Địa lí theo chương trình Giáo dục phổ thông môn Lịch sử và Địa lí cấp Trung học cơ sở [3]:

Bảng 1. Khái quát chương trình Lịch sử lớp 8

STT	Chương	Nội dung
1	CHÂU ÂU VÀ BẮC MỸ TỪ NỬA SAU THẾ KỈ XVI ĐẾN THẾ KỈ XVIII	- Cách mạng tư sản Anh - Chiến tranh giành độc lập của 13 thuộc địa Anh ở Bắc Mỹ - Cách mạng tư sản Pháp - Cách mạng công nghiệp
2	ĐÔNG NAM Á TỪ NỬA SAU THẾ KỈ XVI ĐẾN THẾ KỈ XIX	- Quá trình xâm lược Đông Nam Á của thực dân Anh - Tình hình chính trị, kinh tế, văn hóa xã hội của các nước Đông Nam Á - Cuộc đấu tranh chống ách đô hộ của thực dân phương Tây ở Đông Nam Á
3	VIỆT NAM TỪ ĐẦU THẾ KỈ XVI ĐẾN THẾ KỈ XVIII	- Xung đột Nam – Bắc triều, Trịnh – Nguyễn - Những nét chính trong quá trình mở cõi từ thế kỉ XVI đến thế kỉ XVII - Khởi nghĩa nông dân ở Đàng Ngoài thế kỉ XVIII - Phong trào Tây Sơn - Kinh tế, văn hóa, tôn giáo trong các thế kỉ XVI - XVIII
4	CHÂU ÂU VÀ NƯỚC MỸ TỪ CUỐI THẾ KỈ XVIII ĐẾN ĐẦU THẾ KỈ XX	- Sự hình thành của chủ nghĩa đế quốc - Các nước Âu – Mỹ từ cuối thế kỉ XIX đến đầu thế kỉ XX - Phong trào công nhân và sự ra đời của chủ nghĩa Marx - Chiến tranh thế giới thứ nhất (1914-1918) - Cách mạng tháng Mười Nga năm 1917
5	SỰ PHÁT TRIỂN CỦA KHOA HỌC, KỸ THUẬT, VĂN HỌC, NGHỆ THUẬT TRONG CÁC THẾ KỈ XVIII - XIX	- Một số thành tựu khoa học, kĩ thuật, văn học, nghệ thuật của nhân loại trong các thế kỉ XVIII – XIX - Tác động của sự phát triển khoa học, kĩ thuật, văn học, nghệ thuật trong các thế kỉ XVIII - XIX
6	CHÂU Á TỪ NỬA SAU THẾ KỈ XIX ĐẾN THẾ KỈ XX	- Trung Quốc - Nhật Bản - Ấn Độ - Đông Nam Á
7	VIỆT NAM TỪ ĐẦU THẾ KỈ XVI ĐẾN THẾ KỈ XVIII	- Việt Nam nửa đầu thế kỉ XIX - Việt Nam nửa sau thế kỉ XIX - Việt Nam đầu thế kỉ XX

2.2.2. Nguyên tắc cơ bản trong quá trình xây dựng kho học liệu số

Theo Luận án tiến sĩ khoa học giáo dục của T.S Ninh Thị Hạnh, kho học liệu số không chỉ đơn thuần là nơi “lưu trữ” tài liệu, mà phải là một môi trường học tập mở, có định hướng, hỗ trợ học sinh tự chiếm lĩnh tri thức. Vì vậy, cấu trúc kho học liệu cần rõ ràng, dễ hiểu, giao diện thân thiện, đồng thời nội dung phải chính xác, cập nhật và được tổ chức một cách khoa học. Bên cạnh đó, việc chú trọng đến yếu tố tương tác, đa phương tiện và tính thẩm mỹ sẽ góp phần tạo nên trải nghiệm học tập hấp dẫn, phù hợp với đặc điểm tâm lí lứa tuổi Trung học cơ sở.

Nguyên tắc quan trọng hàng đầu trong quá trình xây dựng đó là đảm bảo tính khoa học [4]. Trước hết, nội dung phải chính xác, tin cậy, bám sát chương trình Lịch sử 8 và các văn bản chỉ đạo của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Để bảo đảm tính khoa học, nội dung của học liệu số trước hết phải được thiết kế trên cơ sở mục tiêu môn học, thể hiện đầy đủ các phương diện: tri thức, kĩ năng, thái độ cũng như định hướng hình thành phẩm chất, năng lực lịch sử cho học sinh. Đồng thời, về mặt khoa học, mỗi học liệu cần bảo đảm độ tin cậy cao.

Thứ hai, phải đảm bảo tính tương tác và đa phương tiện[4]. Khi học liệu được thiết kế có tính tương tác cao, học sinh được trực tiếp thao tác, lựa chọn, trả lời, giải quyết tình huống, tạo ra sản phẩm học tập của riêng mình; từ đó quá trình chiếm lĩnh tri thức trở nên chủ động và có chiều sâu hơn. Đồng thời, kho học liệu số cần được thiết kế với học liệu phong phú, đa phương tiện (âm thanh, tranh ảnh, văn

bản, phim tư liệu, đồ họa số, ...) nhằm đáp ứng các kiểu phong cách và nhu cầu học tập khác nhau của người học.

Cuối cùng, *phải đảm bảo được tính kỹ thuật và thẩm mỹ*[4]. Kho học liệu số không chỉ cần được phát triển trên một nền tảng ổn định, dễ vận hành và thuận tiện trong việc cập nhật nội dung, hệ thống học liệu cần bảo đảm khả năng hoạt động tốt trên các hệ điều hành thông dụng như Windows, Android, iOS, macOS, Linux... mà còn phải đảm bảo về tính thẩm mỹ với bố cục thiết kế rõ ràng, hợp lý và sử dụng màu sắc hài hoà, giao diện trực quan.

2.2.3. Quy trình thiết kế và xây dựng kho học liệu số

Bước 1: Xác định mục tiêu và đối tượng phục vụ

Xác định mục tiêu của kho học liệu số là bước đầu tiên và quan trọng trong quá trình xây dựng một nền tảng học tập hiệu quả. Cần phải hiểu rõ đối tượng mà mình hướng đến, mà ở đây là học sinh. Điều này sẽ ảnh hưởng đến nội dung, hình thức thể hiện, và tính năng của website. Mục tiêu chung của kho học liệu số là cung cấp một kho tài liệu phong phú, đa dạng về môn học, giúp người học tiếp cận thông tin dễ dàng và nhanh chóng. Ngoài ra còn được tự mình khám phá những chủ đề liên quan đến môn học. Các tính năng sẽ thúc đẩy sự tham gia của người học và giúp họ học tập hiệu quả hơn.

Bước 2: Thu thập nguồn dữ liệu tạo thư viện dữ liệu

Bước tiếp theo trong quy trình là thu thập dữ liệu để cung cấp tài liệu học tập cho website. Dữ liệu này phải đa dạng, phong phú và đáng tin cậy. Các tài liệu này có thể được thu thập từ sách giáo khoa, sách tham khảo, bài báo... Các tài liệu này cần phải được chọn lọc, đảm bảo tính chính xác và phù hợp với chương trình học. Các bài báo nghiên cứu, tài liệu tham khảo và các bài viết chuyên sâu có thể được cung cấp để giúp học sinh nghiên cứu và tìm hiểu thêm về các chủ đề.

Bước 3: Thiết kế và xây dựng Kho học liệu số

Trong quá trình thiết kế chúng tôi lựa chọn phần mềm Framer làm công cụ chính để tạo lập và quản lý website, đồng thời sử dụng kết hợp các phần mềm hỗ trợ thiết kế như Canva, Chat GPT để nâng cao chất lượng giao diện và nội dung.

Để số hoá học liệu, tác giả đã sử dụng công cụ Framer để số hoá thành trang website học tập. Việc lựa chọn Framer không chỉ xuất phát từ ưu thế về mặt kỹ thuật (khả năng kéo-thả, tạo trang web đáp ứng, hỗ trợ tương tác...), mà còn phù hợp với điều kiện của giáo viên, sinh viên sư phạm – những người không chuyên sâu về lập trình nhưng vẫn có nhu cầu xây dựng một môi trường học tập số hiện đại, trực quan.

2.2.4. Giới thiệu Website “Kho học liệu số 8”

Website “Kho học liệu số 8” là một nền tảng giáo dục trực tuyến cung cấp các kiến thức liên quan đến lĩnh vực lịch sử. Cụ thể, website trước mắt sẽ cung cấp cho học sinh các kiến thức về lịch sử Việt Nam cận đại, kiến thức này học sinh có thể áp dụng vào Lịch sử và địa lí 8 theo chương trình Giáo dục phổ thông mới 2018. Website trước mắt được phát triển theo hai chương là chương 3 Việt Nam từ đầu thế kỉ XVI đến thế kỉ XVIII và chương 7 Việt Nam từ thế kỉ XIX đến đầu thế kỉ XX. Để tìm hiểu kĩ hơn, có thể truy cập vào link: <https://khhoclieuso8.framer.website/>.

Nội dung học liệu của mỗi chương sẽ bao gồm các phần chính như sau:

1. Sơ đồ tư duy
2. Nhân vật lịch sử
3. Sách điện tử tương tác
4. Các địa danh liên quan

Website hướng đến đối tượng học sinh, không chỉ hướng tới mục đích tự học mà còn hướng đến việc phát triển năng lực cá nhân. Trong thời đại công nghệ 4.0 đang phát triển, cuộc chuyển đổi số trong giáo dục diễn ra mạnh mẽ, chúng tôi đã xây dựng website học tập với sự hỗ trợ đắc lực của các nền tảng công nghệ hiện đại như lập trình, thiết kế đồ họa, phần trò chơi và nhiều câu hỏi tương tác... sẽ giúp các bạn học sinh có được không gian học tập hoàn toàn mới. Điểm nổi bật của website với tính sẵn sàng và linh hoạt, chỉ cần với một máy tính hoặc thiết bị công nghệ thông minh, mọi người đều có thể truy cập mọi lúc mọi nơi khi có mạng Internet. Dưới đây là các site đã được thiết kế:

Site trang chủ

Trang chủ mở đầu bằng một lời chào thân thiện, tạo sự hấp dẫn cho học sinh tham gia vào hành trình học tập lịch sử đầy thú vị. Ở phần đầu trang có phần giới thiệu ngắn nêu bật mục tiêu của website.

Hình 1. Ảnh Trang chủ trong website

Site các Chương trong Lịch sử 8

Phần site dành cho Chương thiết kế như một “cổng vào” trực quan, gợi mở hứng thú cho học sinh trước khi đi vào từng bài học cụ thể. Ở phía trên là banner lớn với tên chương nổi bật bằng phong chữ nghệ thuật, tông màu cam – be ấm, kèm nút lệnh “Khám phá” màu đỏ giúp HS dễ dàng bắt đầu hành trình học. Bên phải banner là tranh minh họa cảnh sinh hoạt – đấu tranh thời cận đại, tạo bối cảnh lịch sử cho toàn chương. Ngay dưới banner là cụm thẻ hình ảnh đại diện cho các bài học trọng tâm trong chương. Mỗi thẻ đều có nút “Khám phá”, khi nhấp vào sẽ dẫn HS tới trang bài học tương ứng.

Phần tiếp theo là mục “Em có biết?” được đặt trên nền nổi bật, kèm icon nhân vật đội mũ tốt nghiệp, tạo cảm giác thân thiện và khơi gợi tò mò. Tại đây, HS được truy cập một sách lật (flipbook) trực tuyến “Dưới lớp bụi thời gian” nhúng từ Heyzine. Tài liệu dạng ebook này cung cấp thêm các câu chuyện, tư liệu mở rộng về nhân vật, sự kiện, di tích liên quan. HS có thể phóng to, lật trang trực tiếp trên website, qua đó tự đọc – tự khám phá kiến thức ngoài SGK một cách linh hoạt. Nhìn chung, site chương kết hợp bố cục thẻ bài trực quan, hệ thống nút điều hướng rõ ràng và học liệu đa phương tiện (tranh, ảnh, flipbook). Thiết kế màu sắc hài hoà, giao diện thân thiện giúp HS dễ thao tác, đồng thời đáp ứng mục tiêu sư phạm là tạo hứng thú, kết nối kiến thức lịch sử với không gian di sản và tăng cơ hội tự học cho học sinh.

Hình 2. Ảnh các Chương trong Website

Site Bài học

Nhân vật Lịch sử

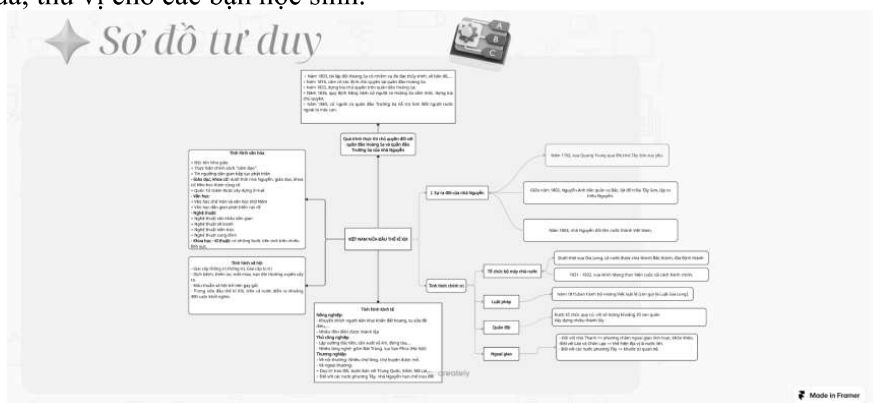
Để học tốt môn lịch sử thì việc hiểu biết về các nhân vật là điều vô cùng quan trọng. Chính vì thế, thể Infographic "Nhân vật lịch sử" nhằm giới thiệu và cung cấp thông tin về các nhân vật lịch sử quan trọng từ các chương học trong chương trình Lịch sử lớp 8. Nội dung tập trung vào việc cung cấp tiểu sử tóm tắt của các nhân vật lịch sử nổi bật, vai trò và đóng góp của họ trong các sự kiện lịch sử lớn. Đồng thời, hình ảnh minh họa các nhân vật được lựa chọn kỹ lưỡng để giúp học sinh dễ dàng nhận diện nhân vật, từ đó khơi dậy sự hứng thú với môn học Lịch sử.

Infographic nhân vật lịch sử trong website

Sơ đồ tư duy

Hình thức này biến kiến thức lịch sử khô khan thành một trải nghiệm học tập hấp dẫn hơn. Bằng cách sử dụng hệ thống hoá kiến thức, người học cảm thấy thu hút và dễ nhớ hơn so với việc tiếp thu thông tin qua văn bản thuần túy. Khi nhìn vào sơ đồ, người học dễ dàng nhớ lại các sự kiện chính và bối cảnh lịch sử liên quan. Cách tiếp cận này cũng kích thích trí nhớ trực quan, giúp ghi nhớ lâu hơn. Đây là site không chỉ cung cấp kiến thức về các sự kiện lịch sử một cách ngắn gọn, logic và trực quan mà còn giúp người dùng dễ dàng ôn tập và kết nối các giai đoạn lịch sử trong dòng chảy toàn cầu và dân tộc. Bên cạnh đó, hình thức sơ đồ tư duy giúp đơn giản hóa việc nắm bắt kiến thức, tạo ra trải nghiệm học tập hiệu quả, thú vị cho các bạn học sinh.

Hình 3. Sơ đồ tư duy trong website

Site từ điển lịch sử

“Site từ điển lịch sử” là một công cụ giáo dục được thiết kế với mục tiêu hỗ trợ học tập và giúp người học tra cứu thông tin lịch sử một cách nhanh chóng, chính xác và dễ tiếp cận. Đây là site đóng vai trò như một kho dữ liệu lịch sử dưới dạng từ điển, giúp người dùng dễ dàng tra cứu các khái niệm hoặc thuật ngữ liên quan đến lịch sử. Site được xây dựng dựa trên sự phân loại nội dung theo bảng chữ cái từ A đến X, với mỗi ký tự đại diện cho một nhóm các thuật ngữ hoặc khái niệm lịch sử.

Hình 4. Ảnh Site từ điển lịch sử trong website

Cách tổ chức này giúp người dùng nhanh chóng tìm kiếm thông tin mà không cần phải lục lọi qua một khối lượng dữ liệu khổng lồ. Từ điển không chỉ dừng lại ở việc cung cấp các định nghĩa ngắn gọn mà còn mang tính khái quát cao, đảm bảo người dùng có được cái nhìn cơ bản nhất về các yếu tố lịch sử liên quan.Site "Từ điển lịch sử" là công cụ học tập hữu ích, nó giúp người học hiểu rõ hơn về các thuật ngữ và khái niệm quan trọng. Từ đó xây dựng nền tảng kiến thức vững chắc, khơi dậy sự hứng thú và lòng yêu thích đối với môn lịch sử. Ngoài ra, sự tồn tại của một từ điển góp phần số hóa và hiện đại hóa việc học lịch sử, đưa lịch sử đến gần hơn với thế hệ trẻ trong thời đại công nghệ.

2.2.5. Đề xuất định hướng khai thác kho học liệu số

Kho học liệu số chỉ thực sự phát huy giá trị khi học sinh được định hướng khai thác một cách chủ động, có mục đích, phù hợp với đặc điểm lứa tuổi và định hướng phát triển năng lực theo Chương trình GDPT 2018. Với website “Kho học liệu số 8”, tác giả đề xuất định hướng sử dụng kho học liệu số vào quá trình học tập như sau:

Bảng 2. Định hướng sử dụng kho học liệu số

Hoạt động học tập của HS	Cách khai thác kho học liệu số	Năng lực được hình thành
Chuẩn bị trước giờ học	Khai thác site Chương, mục “Em có biết?”, sơ đồ tư duy, Sách điện tử tương tác, Infographic để chuẩn bị trước bài học hay những câu hỏi mở rộng, nâng cao trong sách giáo khoa.	- Năng lực tự chủ và tự học - Năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo - Năng lực giao tiếp và hợp tác. - Năng lực tin học
Học tập trên lớp	- Tham gia vào các trò chơi tương tác, video tương tác ở Sách điện tử tương tác theo nhiệm vụ GV giao - Khai thác các kiến thức mở rộng (Site Nhân vật Lịch sử, Site Sách điện tử tương tác) để làm báo cáo, thuyết trình hoặc làm bài tập nhóm	- Năng lực tin học - - Năng lực giải quyết vấn đề và sáng tạo

Tóm lại, việc khai thác kho học liệu số không chỉ dừng lại ở việc cung cấp và tiếp nhận thông tin, mà còn phải hướng đến các hoạt động tương tác trực tiếp để từ đó, trở thành môi trường nuôi dưỡng và phát triển năng lực và phẩm chất của học sinh trong bối cảnh chuyển đổi số giáo dục hiện nay.

3. KẾT LUẬN

Trên cơ sở hệ thống hoá một số vấn đề lí luận về học liệu số, đặc trưng và phân loại học liệu, cũng như khái quát nội dung chương trình Lịch sử 8 theo Chương trình GDPT 2018, bài viết đã đề xuất quy trình thiết kế, xây dựng kho học liệu số và bước đầu triển khai website “Kho học liệu số 8” với nhiều

phân hệ như: trang chủ, site chương, site bài học, sơ đồ tư duy, nhân vật lịch sử, sách điện tử tương tác, từ điển lịch sử, hệ thống địa danh – di tích liên quan,... Kết quả triển khai cho thấy kho học liệu số không chỉ góp phần đa dạng hóa nguồn tư liệu và hình thức tổ chức dạy học, mà còn mở ra một không gian học tập mở, linh hoạt, tạo điều kiện để học sinh chủ động khám phá kiến thức lịch sử, rèn luyện năng lực tự học, tư duy hệ thống và kỹ năng sử dụng công nghệ số. Tuy nhiên, quá trình xây dựng và khai thác kho học liệu số vẫn còn những hạn chế nhất định như phạm vi nội dung mới tập trung ở một số chương, sự phụ thuộc vào đường truyền Internet, thiết bị học tập và năng lực số của giáo viên, học sinh. Bên cạnh đó, sự quan tâm đầu tư của nhà trường và cơ quan quản lý giáo dục về hạ tầng công nghệ, chính sách khuyến khích sáng tạo học liệu số sẽ là điều kiện quan trọng để mô hình “Kho học liệu số Lịch sử 8” được nhân rộng và phát huy hiệu quả bền vững trong thực tiễn dạy học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2025), Kế hoạch số 953/ KH-BGDĐT về Kế hoạch “Triển khai Phong trào thi đua “ Cả nước thi đua đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số” và Phong trào “Bình dân học vụ số”.
2. Khoản 2, Điều 2, Thông tư số 11/2018/TT-BGDĐT: Ban hành tiêu chí để xác định hàng hóa chuyên dùng phục vụ trực tiếp cho giáo dục.
3. John W. Collins III and Nancy Patricia O'Brien (2003), The Greenwood Dictionary of Education, Greenwood Publishing Group.
4. Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), CTGDPT – Chương trình tổng thể , Hà Nội.
5. Bộ Giáo dục và Đào tạo, (2018), CTGDPT môn Lịch sử và Địa lí (cấp Trung học cơ sở), Hà Nội.
6. Tô Xuân Giáp (2001), “Phương tiện dạy học”, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
7. N.G. Đai- ri (1973), “Chuẩn bị giờ học lịch sử như thế nào”, Nxb Giáo dục, Hà Nội.

DEVELOPING A DIGITAL LEARNING RESOURCE REPOSITORY FOR TEACHING GRADE 8 HISTORY IN LOWER SECONDARY SCHOOLS

Abstract: *In response to the requirements of digital transformation in education and the orientation toward developing students' competencies—especially digital competence and self-study skills—the construction of a digital learning resource repository for teaching History at lower secondary schools has become essential. In actual Grade 8 History teaching, learning materials remain monotonous; teachers lack a centralized digital space and still face difficulties in using technology, while students need to access knowledge through more visual and interactive formats. This study shows that designing and implementing the website “Digital Learning Resource Repository for Grade 8 History” with a diverse system of materials (texts, images, videos, interactive games, practice questions, etc.), organized according to the lessons/topics of the curriculum, helps teachers easily select and use resources; at the same time, it contributes to increasing students' learning motivation, improving their achievement in Grade 8 History, and developing their self-study capacity and digital skills at the lower secondary level.*

Keywords: *Digital transformation in education; teaching grade 8 History; digital learning resource repository; information technology; lower secondary school,.*